

FRANCOSKA REVOLUCIJA:

Ludvik XIV: velika moč; XV in XVI: večanje primanjkljaja, ni reform; 27mil. preb.; državni stanovi naj bi pomagali vladarju, zberejo se samo na sklic vladarja: **1.)** duhovščina (120.000); ne plačujejo dol. davkov; **2.)** plemstvo (120.-350.000); je neenotno; plemstvo po meču in plemstvo po obleki (novo plemstvo, naziv zaradi zaslug); ne plačujejo dol. davkov, pravica do nošenja orožja, oproščeni so vojaške službe; **3.)** vsi ostali (razen brez premoženja); izredno neenoten (visoko do nizko meščanstvo, kmetje,...); glavna delitev po premoženju; 3-5 mil. nesposobni, da se preživijo; osnova razlik je **neenaka obdavčitev**; davki državi: 10-15% prihodka; **direktni**: na zemljo ali prihodek (3.), glavarina (3.), dvajsetina (vsi), na ceste (3.); **indirektni**: na dol. proizvode (sol, vino), za prodajo, na transport (1/10→cerekv); podložniki zemljiškemu gospodu: uporaba zemlje, del pridelka, tlaka; gospod ima mlin, ki ga morajo uporabljati podložniki in plačati;

Zahteve po spremembi; glavni problem je finančni primanjkljaj; finančni minister je zelo pomemben: Turgot (svobodna trg. z žitom); Neckar: osvobodi kmete na kraljevih posestih, skuša omejiti izdatke dvora, vladar ga zamenja, še nekaj komadov, potem Calonne-prepriča kralja, da je treba obdavčiti tudi 1. in 2. stan; '87 skliče skupščino prvakov: stanova se upreta kralju, monarhija pade; to je bila edina reforma, ki bi lahko državo rešila, Calonne odide, pride Neckar, skuša izvesti reformo, kralja prepriča, da skliče državne stanove, upal je, da bo 3. stan idejo podprl; vsak stan ima en glas; 250 predstavnikov stanov; pred zasedanjem 3. stan zahteva, da se mora njihovo št. povečati, s to zahtevo uspejo že pred zasedanjem (kralj jih skuša dobiti na svojo stran); ljudje pošiljajo predstavnikom pisma zahtev (ukinejo naj se dol. davki, taxe); maja '89 pride do zasedanja v Versaillesu; v začetku so vsi stanovi skupaj, o posameznih vprašanjih pa zasedajo posamezno; 3. stan zahteva, da so vsi skupaj v isti dvorani, in da naj odloča št. predstavnikov (vsak en glas); zahtevanje traja, junija '89 se 3. stan proglasi za narodno skupščino, v katero povabi še predstavnike 1. in 2. stanu; del nižje duhovščine in plemstva se priključi, kralj tega ne dopušča, da zapreti dvorano, v kateri so se sestajali, da bi preprečil nadaljno zborovanje; člani narodne skupščine najdejo neko dvorano za tenis in zasedajo tam; kralju preostane le, da skupščino legalizira (27.6.); v zač. julija se skupščina preimenuje v ustavodajno (zapisati so hoteli ustavo); Neckar je odpuščen, med ljudmi se širi strah in govornice, da je v Bastillii orožje, zato jo napadejo, 14.7. pade, branili so jo vojaški invalidi, upokojenci, je simbol zmage; organizirajo se samoupravno občine (komune), ki prevzamejo oblast, organizira se narodna garda; revolucija se širi v ostala mesta in na podeželje; ker je kmečko vprašanje čedalje bolj problematično, ustavodajna skupščina pusti razpravo o ustaji: v noči iz 4. na 5.8.'89 sprejmejo kompromis: kmet je svoboden, njegova zemlja pa ne; lahko jo odkupi, vsi morajo plačevati devke (glede na dohodke); kmetje so zadovoljni, za njih je revolucija končana; konec avgusta sprejmejo deklaracijo o pravicah človeka in državljana; najrevnejše množice zahtevajo nadaljevanje pogovorov; 1791 kralj skuša zbežat iz Francije, ga ujamejo in vrnejo v Pariz, pričaka ga množica, ki se ne odkrije; postane ujetnik parižanov; tega leta so sprejeli ustavo; vidi se, da imajo prevlado še vedno konzervativci; Francijo razdelijo na 83 departmajev, na čelu so državni uradniki; reforme sodstva: sodniki so državni uradniki; kralj formalno še vodi državo, ima pravico veta; nasprotj so čedalje hujša→kmečki upori; Fr. se bliža vojna, ki jo podpirata obe strani; deklaracija vojno podpihuje, zato aprila 1792 Fr. napove vojno Avstriji, ti pa se pridruži še Prusija, zato zmagujejo; vojska je čedalje bliže Parizu, pride do hudega nasilja v mestih (pobijanje nasprotnikov revolucije), Pruska vojska pride do Verduna, zbirajo prostovoljce pod geslom: 'domovina je v nevarnosti'; 20.9.1792 bitka pri Valmyu; vojska prostovoljcev prvič premaga redno vojsko, Prusi prvič poraženi; sestane se narodna skupščina, razglasi republiko; kralj je odstavljen, uvajajo nov koledar (leto 1.); v skup. ima vodilno vlogo radikalna smer (Jakobinci); jan. 1793 kralja obglavijo (povezan naj bi bil s sovražnikom), kraljico pa oktobra; vojna traja do 1815; sprva imajo večino Žerondisti (del Jakobincev); spor v Jakobinskih vrstah: sredi '93 pridejo na oblast skrajni radikali Montaniardi; odbori za javno varnost: dovolj je že sum, da te zaprejo (skušajo zadušiti notr. nemire); nova religija: kult razuma; Robespierre-opravi z nasprotniki, pokličejo ga na zagovor, julija 1794 obglavljen, skupščina se preimenuje v konvent (v času republike); 1793 nova ustava (ne stopi v veljavo); 1794-mobilizacija; skupina jakobincev izvede udar, odstavijo Robespiera, imenujejo se Termidorijanci (Termidor=julij-čas udara)=Termidorijanska reakcija; rev. se nadaljuje, spustijo politične zapornike, prepovejo poslanske klube (jakobinci), odpravijo maximiranje cen, v ospredje prihaja cerkev, širi vpliv; meščanstvo se širi